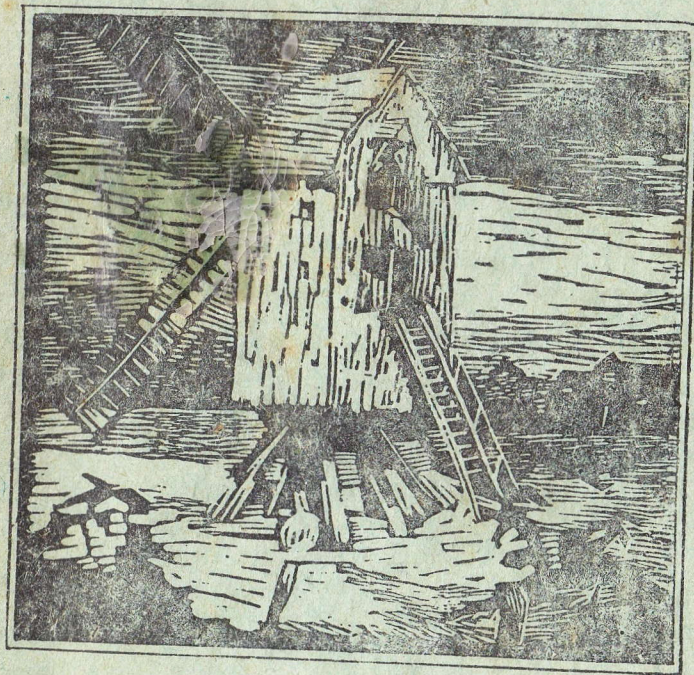

1. Drie maanden onder de Sneeuw. — 2. Zwarte Koo. — 4. De Heke uit de Duinen. — 5. Aan de Molenbeek. — 7. Karel Cogge (De Overstroming aan den IJzer. — 9. De jonge Vluchteling. — 13. Beter een Lap dan een Scheur. — 14. Harten van Goud. (B. Hans). — 15. Op 't Verdrongen Land van Saafinge. — 16. De Een van den Kluisberg. — 17. De Zinneloozen te Gheel. — 18. De Hut op de Heide. — 19. Hugo Verriest. — 20. De Klok van Stuivékerskerke. — 21. De Landlooper. — 22. Een toech Feest. (B. Hans). — 23. Sinterklaas in 't Veerhuis. — 24. Grapjes en Vroolijke Vertellingen. — 25. De Vriezeman. — 26. Verdwaald en Terecht. (B. Hans). — 27. De jongen van West-Roosebeke. — 28. De Jongens van den Waterkant (B. Hans). — 29. De Kleine Smokkelaar. (A. De Cort). — 30. De Verdrongen Stad. — 31. Het Weesje van Brugge. — 32. Schoone Daden. — 33. Een plezierige Vacantie. — 34. Nog Grapjes. — 35. Het kindje van de zee. — 36. In de Moeren. — 38. De Vlucht in de Koffer. — 39. De Man uit den Toren. — 40. Spreekwoorden en Verhalen. — 43. De Veerman van 't Zwin. — 44. 't Grafje in de Duinen. — 46. Broederliefde (de gebroeders van Raemdonck). — 47. Brugge en Omgeving. — 48. Eerlijk duurt het langst. — 49. De Kleine Verspieder. — 51. Een Lastig Geschenk. — 52. Zonder Ouders. (B. Hans). — 53. Een Kerstfeest in Vlaanderen. — 54. Arme Bedelares. (A. De Cort). — 55. De Verloren Zoon. — 56. In 't Bosch van Houthulst. — 57. Nog Gered. (B. Hans). — 58. Uit de Oude Doos. — 59. Dokter Jenner en Jenny. (J. Ten Heuvel). — 60. Moeder Eyer. — 62. De Wees in Londen. — 63. Sinterklaas op de Heide. — 64. De Kinderen van den Zeeloods. (B. Hans). — 65. Bij de Boschkerels. — 66. De Kinderen van den Smokkelaar. — 68. De Landverhuizers. — 69. Leeuwijte Van Damme. — 70. Van alles wat. — 71. Nieuwsgierig Aagje. — 72. Een Moedige Kermisjongen. — 73. Trouwe Vriendschap. — 75. Aan de Kust. — 76. Het Bultje. (B. Hans). — 77. De Pastoor van Lapscheure. — 78. Samen uit. — 79. De verrassing van Audenaarde. — 81. Een Pak van 't Hart. — 82. Vaderlandsche Verhalen. — 85. De overwintering op Nova-Zembla. — 86. Hoogmoed komt voor den Val. — 89. Hoe Sinterklaas hielp. — 90. In Grooten Nood. (Annie Hans). — 91. Kerstmis aan Zee. — Toch beter thuis. — 104. Denk aan Moeder. — 110. Robinson Crusoe. — 111. Hendrik Conscience. — 116. Een Blijde Sinterklaas avond. — 117. Peter Joannes (B. Steyns). — 121. Hoog Bezoek. — 122. De wonderlijke Zwaan. — 123. Uit Bange Dagen. — 125. De Flinkse Baanwachster. — 126. De Kerels van Lampernisse. (Zannekin). — 127. Eliza's Vlucht. — 128. De Gelaarsde Kat. — 129. De Dochter van den Blauwer. — 130. In Vacantie. — 131. Gered uit de Sneeuw. — 132. Tinneke. — 133. De Heldin van Stekene. — 134. Onvrechtvaardig Gestraft. — 135. De Apostelbrokken van Rupelmonde. — 136. Tijl Uilenspiegel. — 137. Oom Tom. — 138. Alfreds Vacantie. — 139. Matha's Avonturen. — 140. St-Niklaas te Mechelen. — 141. Kerstavond van Bertje. — 142. Op 't Oud Kasteel. — 143. De Reis in de Wildernis. — 144. Bij de Kabouters. — 145. De Spionnen op den Toren. — 146. De Jongen van Gaver. — 147. Een Jaar van Huis. — 148. De Schat in de Duinen. — 149. Oud Moederke. (C. Maerten). — 150. De Smokkelaars van de Zee. (J. Godde-Is). — 151. De Brand. — 152. De Schat in de Mijn. (B. Hans). — 153. Het Graf in 't Bosch. — 154. Het Berouw van den Strooper. — 155. 't Kasteel Hoogdonck. — 156. Van de Hut naar het Paleis. — 157. De Heldhaftige Mijnwerker. — 158. Brave Harten. (tooneelstukje). — 159. Karel de Goede. — 160. Na veel avonturen. — 161. — Gered door een aap. — 162. Jan Breydel. — De slag der Gulden sporen. — 164. Van den dood gered. — 165. — Het Bocheljongetje (J. Melaerts). — 166. — D. Toovenaar. — 167. Van drie roovers. — 168. Een jonge held. — 169. Jacob Van Art velde. — 170. De overwinning van Karel. — 171. Genoveva van Brabant. — 172. — Een avontuurlijk reis. — 173. De strijd met den wolf. — 174. Een vreeselijke avond. — 175. De gevluchte slaaf. — 176. In de Vliegmaschine. —

Richt u voor Kinderbibliotheek tot A. Hans-Van der Meulen, Contich.

Een Angstige Nacht

Uitgave A. Hans-Van der Meulen, Contich.

Prijs : 60 centiem.

EEN ANGSTIGE NACHT

I.

Elza, het veertienjarig dochttertje van den molenaar Batens, kwam uit school.

Verleden jaar was moeder gestorven. En nu toonde Elza zich een flink huishoudstertje. Ze verbleef alleen met vader in het molenhuis. Bertha, haar oudste zuster, was getrouwd en woonde in de stad, en Gerrit, haar broer, diende te Antwerpen als soldaat.

Er was anders wel een meid in het molenhuis, maar veertien dagen geleden was ze naar haar zieke moeder teruggekeerd en de molenaar had nog geen nieuwe dienstbode kunnen huren. Meiden kwamen niet gaarne naar den eenzamen molen, zoo ver van 't dorp.

Elza spoedde zich voort. Ze moest het brood voor vader snijden en koffie opschenken. En op dezen Decemberdag viel de avond vroeg.

Tot halverwege het molenhuis was Elza bij de kinderen van boer Blanke. 't Groepje praatte vroolijk.

Plots bleven de kinderen staan. Op een berm zaten drie mannen. Ze dronken uit een flesch, die ze elkaar overreikten.

De kinderen keken nieuwsgierig naar hen. Er kwamen weinig vreemde menschen langs dezen kant.

— Maakt dat ge weg komt, riep de kleinste van de mannen.

Hij had een grof gezicht met een roode plek boven het linkeroog en zag er ongunstig uit.

— Wees niet zoo boos, zei een der anderen tot den kleinen man met de roode vlek. Die kinderen zijn braaf. En ze kunnen ons zeggen welken weg we moeten nemen naar de stad.

— Eerst naar het dorp, antwoordde Gustje, 't zoontje van boer Blanke. Aan de kerk staat een wegwijzer. De baan naar de stad is recht over den toren.

— En hoe ver is het dan naar de stad, vriendje.

— Twee uur...

— Dan moeten we opstappen, mannen. 't Zal gauw donker zijn.

— Ja, we gaan, sprak de kleine man met de roode vlek boven 't oog.

De kinderen vervolgden hun weg.

— Zeker leurders, meende Elza Batens.

— Of kooplui. Ze zijn misschien naar ons hof geweest om te hooren of vader geen koeien of varkens te koop heeft, zei Gustje.

— Die kleine vent zag er een kwade uit, be-
weerde Francisca, een zuster van Gustje.

Weldra moest Elza het groepje verlaten.

In de verte zag ze den molen van vader. De wieken zwierven en schenen Elza te wenken.

Vader keek al door een molenvenster naar den weg. Hij wuifde naar zijn dochttertje. Elza was nu in zijn eenzaamheid zijn troost.

Het meisje had van school willen gaan om heelemaal het huishouden te doen. Maar dat wilde mulder Batens niet.

— Leer nog maar, had hij gezegd. Het komt u later te pas. En we moeten ons thuis behelpen ; we spartelen er wel door.

— Dag vader, riep Elza, toen ze beneden den molen stond. Ik zal voor het eten zorgen.

Batens knikte vriendelijk en trok zijn wit bestoven hoofd in.

Elza trad in huis. O, wat was het vroeger toch prettig om uit school te komen! Dan wachtte moeder op haar! En nu leek de woning zoo doodsch.

Elza had veel geschreid om moeders dood en die verlatenheid. Maar dadelijk toch stak ze zelf flink de handen uit de mouwen.

En zoo deed ze ook nu. Er was nog vuur in de kachel. Het meisje stookte het op. Ze vulde den

waterketel en zette hem op. Over de tafel legde ze het blauwgeruite kleed. Dan sneed ze brood.

Twintig minuten later kon vader komen eten. David, de knecht, paste op den molen.

Gezellig praatte de molenaar met zijn dochtertje. Hij vroeg naar de school. En hij vertelde, welke boeren er met graan geweest waren.

Een half uurtje later keerde hij op den molen terug. En toen kwam de knecht eten. Die was haastig. Want na het maal mocht hij naar huis, op het dorp. Hij sprak weinig.

't Zou vroolijker zijn in huis als Gerrit van den soldatendienst terug keerde.

Toen David vertrokken was, bleef Elza een tijd alleen. Ze ruimde de kamer op, stak de lamp aan en sloot de blinden. Dan maakte ze haat schoolwerk. Ze had dus geen tijd om stil te zitten.

Te zeven uur kwam vader. De molen lag stil.

De mulder zette zich bij de kachel en rookte een pijp. Hij nam zijn dagblad. Nu pas had hij gelegenheid het rustig te lezen.

Elza stopte kousen. Ja, ze leek een echt bezorgd moedertje. En Batens zei het dikwijls tot familieleden en kennissen, dat hij zoo veel hulp en liefde van zijn dochttertje kreeg.

Stilaan werd het tijd voor het avondeten. En Elza dekte weer de tafel.

Na het maal werd er geklopt.

— Wie kan daar nog zijn, vroeg Batens.

Hij deed open. Een arme vrouw vroeg om een slaapplaatsje voor den nacht. Haar stem klonk klagend.

— Kom binnen, sprak de mulder.

Hij was een goethartig man.

— Ik moet heele dagen bedelen, zei de vrouw. Ik ben te oud om nog werk te vinden. En ik kan niet altijd in dezelfde streek blijven. Dan worden de menschen het geven moe.

Ze leek ineengekrompen van ouderdom. Een vuile kapmantel hing om haar kleine gestalte en een fladdermuts zakte diep over de grijze lokken.

Huiverig kroop de bedelares bij het vuur.

— Eet wat, zei Elza, die ook medelijden voelde met de dompelaarster.

— Ge zijt een braaf kind, God zal 't u loonen, wat ge een arm mensch doet, sprak de vrouw.

— Ze kan in 't achterkamertje slapen, zei de mulder.

— Och, als 't u belieft! smeekte de bedelares. Ik ben zoo vermoeid.

Ze hield haar versleten kapmantel aan.

Gretig at en dronk ze en dan keerde ze terug naar den donkeren hoek bij het vuur.

Ze vertelde, dat ze van Gent was, maar heele dagen rond zwierf. Haar man was lang dood. Hij had haar ongelukkig gemaakt door alles op te drinken. Op den duur werkte hij niet meer. Ze

had drie groote kinderen, maar die gaven niets om hun sloor van een moeder.

— Hoe kunnen kinderen toch zoo zijn! dacht Elza.

Elza stak een kaars aan om in de achterkamer het bed gereed te maken. Ze vroeg de bedelares eens mee te gaan zien.

— O, wat zijt ge braaf!, verzekerde ze. Zoo goed voor een ongelukkige sukkel. God zal u loonen...

Elza zette de kaars op de tafel. Uit een kast haalde ze lakens.

— O, ik zal hier liggen als een rijke dame, zei de bedelares. Ik slaap meest op stroo, ergens in een schuur. En nu in den Winter, is dat koud. Ik zal niet lang meer leven. Een sloor als ik, is beter dood.

De vrouw hielp de lakens leggen en stootte zich wat aan een sponde van het bed. Haar muts zakte een beetje scheef.

Elza schrok. De vrouw zette wel dadelijk die muts weer recht, maar het meisje had een roode vlek boven het linkeroog gezien. En op eens kreeg ze een zonderling vermoeden.

't Was of haar hart een oogenblik stil stond. Maar Elza zei niets.

Toen het bed gespreid was, keerde ze met de vrouw in de keuken terug. En de oude nam weer haar plaats bij het vuur in.

De mulder moest nu even naar den stal, waar hij varkens en konijnen hield. Elken avond ging hij zien of alles gesloten was.

Vlug volgde Elza hem.

— O, vader, zei ze, ik ben zoo geschrokken.

— Waarvan kind?

— Ik denk dat die vrouw ons bedriegt, dat ze een man is.

— Maar wat steekt ge nu toch in uw hoofd!

— Luistert, vader...

En Elza vertelde van de drie mannen aan den weg. De kleinste van die drie mannen, een brutale kerel, had een roode vlek boven het linkeroog.

— En ik zag bij die vrouw ook zoo'n vlek, vervolgde Elza. En ze heeft zulk een zware stem. Ze schrok zelf toen haar muts scheef zakte. Ze ruikt ook naar drank en die mannen dronken uit een flesch.

— Wel, kind, nu ge dit zegt..., herinner ik me de drie mannen ook gezien te hebben... Ik keek uit den molen. Ze trokken over den Moerweg. Ik hield ze voor kooplui. 't Zijn misschien wel dieven... En die eene kan zich als vrouw verkleed hebben, om hier te slapen en vannacht voor de anderen de deur te openen.

— O, vader, wat moeten we doen? vroeg Elza angstig. De anderen kunnen hier dicht bij zijn.

— O, als die vrouw waarlijk een man is, zullen de anderen niet ver zitten. Maar we moeten eerst

zeker weten of er bedrog in 't spel is zonder dat ze 't vermoedt dat we achterdocht hebben. Ik kan wel haar muts aftrekken, maar dan zou ze lawaai maken, en als de twee anderen opdagen, zijn we de zwaksten... We moeten slim zijn. Luister... Ga in huis en zet u naast de vrouw! Ik zal doen, als of ik u beiden op een appel trakteeren wil. Ik zal den appel van een eindje gooien. En dan zie ik wel wat we te doen hebben.

— Een appel gooien, vader? herhaalde Elza verwonderd.

— Ja, ja... Vraag nu niet verder! Doe wat ik zeg. We mogen geen tijd verliezen...

Elza gehoorzaamde en keerde in huis terug. Wat later trad de molenaar binnen. Hij bleef aan de deur staan.

— Een appeltje eten! zei hij. Laat zien of ge vangen kunt.

Hij wierp eerst Elza een appel toe... en dan de bedelares... Deze ving hem in den schoot op.

— O, ge zijt toch een brave man, zei ze.

— Een appel is gezond, hernam de molenaar Als hij op is gaan we slapen.

— Ja, gaarne... ik ben moe, antwoordde de bedelares.

En kort daarna leidde Elza de vrouw in de slaapkamer. Ze kwam weer bij vader.

— Het is een man! fluisterde Batens. Nu weet ik het zeker. De proef met den appel is gelukt.

— Hoe dan, vader!

— Een vrouw die iets in haar schoot opvangt, doet de knieën verder van elkaar zoodat haar rok of voorschoot zich uitspant en een man nijpt de knieën samen. Welnu, die zoogenaamde bedelares trok ook de knieën bij elkaar uit gewoonte. En de kerel is hier met slechte bedoelingen. De drie gasten zijn op ronde om te stelen. En ze hebben een sluw plan. Hij, die nu bij ons is, moet, als wij slapen, de deur openen... en zijn kamaraden binnen laten. En dan zullen ze mij overvallen en me dwingen mijn geld te geven. Ze wilden u doen gelooven, dat ze naar de stad gingen. Ze vonden het zeker vervelend, dat ze gezien waren.

— O, vader, ware David nu maar hier! sprak Elza.

— Elza, ge zijt een moedig meisje en ge moet me helpen. Ik kan niet weg, want dan moet ik u alleen laten. En dat durf ik niet. Ga naar boer Blanke en vertel alles. En vraag dat hij met zijn zonen komt!

— O, ja, vader!

— Maar de twee andere schelmen die hier dicht bij verdoken zullen zitten, mogen u niet zien, want dan krijgen zij achterdocht. Ik zal u door 't zijraam neerlaten. Sluip op handen en voeten door 't hazelaren boschje naar 't molenpad. En ga zoo naar den weg. Moesten de kerels u toch be-

merken en ook vastgrijpen, schreeuw dan luid. Ik heb mijn geweer.

Elza maakte zich vlug gereed.

't Molenhuis stond eenzaam. En de drie mannen samen konden ook nu, als ze lont roken, den molenaar overvallen en hem geld afpersen. Zelfs als ze de vlucht namen, zou het jammer zijn, dat ze ontkwamen. Zulke deugnieten behoorden aan de politie overgeleverd te worden.

Batens liet zijn dochttertje uit een raam zakken. En Elza kroop door het boschje naar het molenpad.

Ze bleef even op den grond liggen, want ze hoorde zacht praten.

Onder den molen, tusschen de palen van het voetstuk zaten blijkbaar de twee andere schelmen.

Elza beefde wel, maar ze wilde moedig en dapper zijn. Ze stond nog niet recht, want dan kon ze gezien worden. Op handen en voeten kroop ze naar den weg. En dan zette ze het op een loopen.

De mulder schoof zacht den grendel op de deur achterkamer, waar de vermeende bedelares zich bevond. Hij hield zijn geweer gereed en zond een gebed tot God om hulp en bescherming.

II.

Boer Blanke had een groot gezin. De jongsten als Gustje en Francisca gingen nog naar school.

Maar op de hoeve werkten drie stoere zonen mee en ook Sies, de knecht, want, Blanke had een zeer groote boerderij.

Men had het avondmaal gebruikt en zat nog wat te praten. Er werd geklopt. En de familie was verwonderd over dit laat bezoek.

— Is er iets met vader? vroeg vrouw Blanke dadelijk, toen Elza binnen trad.

— Neen, neen, maar er is een dief bij ons! zei Elza.

Ieder luisterde verschrikt toe. Vlug vertelde Elza alles.

— Ik heb de drie gasten ook gezien, deelde Toon, de oudste zoon, mee. Ze kwamen uit de Lindendreef. Ik vroeg me nog zelfs af wat ze hier te verrichten hadden.

— Laat ons geen tijd verliezen, sprak boer Blanke. De mulder verwacht ons natuurlijk met ongeduld. De drie oudsten en Sies gaan met mij mee. Ik neem het geweer.

— En ik mijn karabijn, sprak Toon.

— En ik een dorschvlegel, zei Sies. Dat die fielen zich niet roeren of ik zal van avond wat anders dorschen dan tarwe.

— Geen geweld als 't niet noodig is, hernam de boer. Neemt touwen mee, om de kerels te binden. En dan voeren we ze naar het dorp. 't Zullen wel gevaarlijke schavuiten zijn. We overvallen eerst

die twee onder den molen. De derde zit al in 't net.

Elza had geen vrees meer, nu ze met die vijf groote mannen mee kon. Nabij den molen zwegen allen. En ze deden zooals Elza gedaan had, toen ze kwam. De twee dieven mochten niet merken, wat er zou gebeuren, want dan liepen ze natuurlijk weg.

Allen kropen dus op handen en voeten over 't molenpad. Sies was vooraan. En hij had onder zijn jas, een brandende stallantaarn.

Plots liet hij 't licht schijnen. Tegelijk hief hij zijn dorschvlegel op.

— Hier zitten ze! riep hij. Jongens, roer u niet of ik dorsch de hersens uit uw kop.

De twee verraste kerels wilden overeind komen.

— Blijf maar liggen, maak u niet moe! spotte Sies. We komen u nog laat bezoeken, hé?

— Maar wat wilt ge! stamelde een der mannen, die thans de groep zag.

— U binden als varkens, antwoordde de knecht.

— Ons binden! Wij misdoen niets... We zijn arme menschen, die een verre reis doen. En we zijn hier gekropen om buiten den wind te slapen.

— We zullen u een betere slaappleats bezorgen, beloofde Sies. Ge zoudt hier eene ziekte kunnen betrappen. 't Is geen weer om buiten te liggen.

De twee mannen konden geen tegenweer bieden. Een probeerde het nog, maar stootte verwaarloosd zijn hoofd aan een balk van den molenstaart.

— Voorzichtig ventje, waarshuwde Sies. Ge krijgt een bloedbuil zoo...

De twee zwervers werden stevig gebonden, al beweerden ze de braafste menschen van de wereld te zijn.

Elza was naar het huis gegaan. Ze klopte aan. Haar vader deed open.

— Alleen? vroeg hij, teleurgesteld.

— O, neen en het meisje vertelde wat er aan den molen gebeurde.

Batens opende nu de achterkamer. De vermeende vrouw zat halverwege door het raam. De vermoede dief, had bemerkt dat er onraad was.

— Te laat! riep de molenaar. Geef u over.

Hij wilde den vluchteling grijpen, maar kreeg een stamp van zijn rechtervoet. En de schavuit wrong zich geheel door het raam. Hij was buiten, eer de molenaar van zijn verrassing bekomen was.

De schelm had zijn valen kapmantel achtergelaten.

Batens snelde naar buiten.

— Een der dieven ontvlucht! schreeuwde hij.

De zonen van boer Blanke hielpen zoeken, maar het was te vergeefs.

De twee gevangenen werden in huis gebracht. Elza herkende hen dadelijk. Ja, het waren twee van de drie mannen, welke 's namiddags aan den weg hadden gezeten.

Nu zaten ze gebonden op een stoel. En ze be-
weerden niets misdaan te hebben. Het was toch
geen boevenstreek een schuilplaatsje onder den
molen te zoeken. Ze hadden niets gestolen en
eischten in vrijheid gesteld te worden.

— Daar zal de burgemeester over beslissen, zei
boer Blanke.

Batens spande zijn kar in. Twee zonen van den
boer zouden de gevangenen naar 't dorp voeren.

— Sies kan hier bij u blijven tot morgen, sprak
Blanke tot den molenaar. Ge weet nooit wat die
gevluchte schelm nog uitvoert.

De gevangenen werden opgeladen en de kar
reed heen.

De burgemeester bromde eerst toen hij uit zijn
bed werd gebeld. Hij kalmeerde als hij hoorde
wat er aan de hand was.

— Zoo, zoo, twee dieven, zei hij toen hij bene-
den was gekomen.

— We zijn geen dieven! klonk het van de kar.
Ge moet kunnen bewijzen wat ge beweert. 't Is
toch niet verboden buiten te slapen. Wij hebben
geen geld, om in een hotel te logeeren.

— Ge hebt veel drukte, hernam de burgemees-
ter. We zullen op 't gemeentehuis eens verder pra-

ten. Rijd er maar naar toe, jongens. Ik zal de gen-
darmen halen.

De veldwachter werd ook geroepen. En eenige
nieuwsgierige dorpingen die het gerucht hoor-
den, kwamen eveneens zien.

De twee gevangenen zaten weldra op een bank
in de politiekamer. 't Zagen er twee boeven uit.
Bij sommige menschen staat het slecht karakter
als op het gelaat geprent.

Twee gendarmen tastten de aangehoudenen af
en vonden in de zakken allerlei dieventuig.

— Dat is uw gerief, zei de burgemeester.

— 't Is ons alaam, beweerde een der mannen.

— Om in te breken en menschen neer te slaan,
hé?

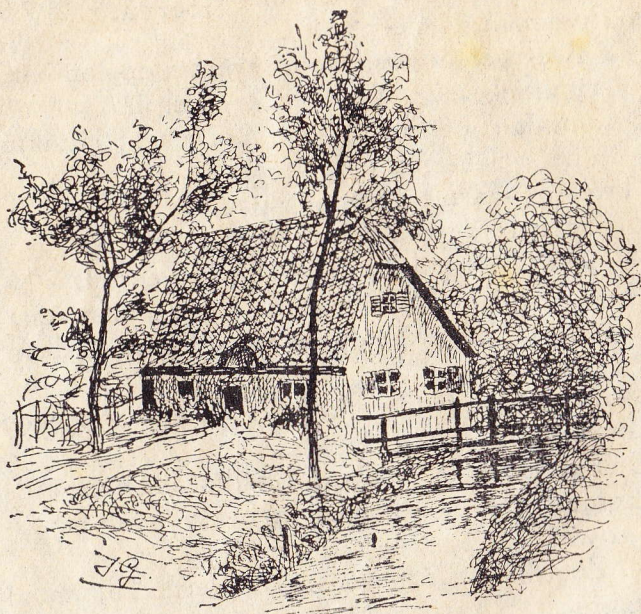
— Neen. We werken bij smeden en we zoeken
naar werk.

De burgemeester had van Blanke 's zonen reeds
vernomen wat er allemaal in het molenhuis ge-
beurd was.

— Zeg ons liever eens wie de derde kamaraad
is, zei hij.

— Er is nooit een derde bij ons geweest, loog
een der boeven. Ik weet niet wat al fabels ge daar
vertelt...

De twee gevangenen hadden geen papieren. Ze
beweerden in een stad, ver van daar, gewoond te
hebben.

De hut van Roos Sonk.

De gendarmen en de veldwachter brachten ze in de dorpsgevangenis Het onderzoek zou morgen voortgezet worden.

— 't Is een schandelijke onrechtvaardigheid ! schreeuwde de brutaalste van de twee.

III.

Elza was naar bed gegaan. Haar vader en Sies, de knecht van boer Blanke, bleven op. Elza lag een heelen tijd wakker. Ze vond het zulk een angstenachtige nacht. Hoe konden er toch zulke booze menschen zijn.

Eindelijk sliep Elza in. Maar een uur later schoot ze plots wakker. Er was lawaai. En er klonk een schot. Wat mocht er gebeuren?

— Vader! riep Elza bevreesd.

De mulder kwam dadelijk bij haar.

— Wees niet bang, zei hij. Er is geen gevaar meer!

— Wat was er dan, vader? vroeg Elza.

— Die gevluchte boef kwam met andere kerels terug en ze wilden de deur inbeuken. Ze meenden dat de twee gevangenen hier nog waren en eischten ze terug. Ik schoot door 't dakvenster en Sies riep, dat hij de gasten met den dorschvlegel zou bewerken. Ze trokken er toen van door. Maar we blijven waakzaam.

Elza had geen zin meer in bed te blijven. Ze kleeedde zich en kwam in de warme keuken.

— Zet wat koffie voor ons, vroeg haar vader. De molenaar praatte met Sies over het gebeur

de.

Er moesten dus nog meer deugnieten in den omtrek zijn. 't Leek wel een bende.

Elza was blij toen de morgen aanbrak.

David de knecht kwam. Hij had op het dorp al 't een en ander over den roerigen nacht vernomen.

Elza ging met Sies mee. En aan Blanke's hoeve vond ze haar gezelschap naar school.

Daar moest ze natuurlijk alles vertellen en de leerlingen keken naar haar als een heldin.

Maar wat later kwam de veldwachter Elza halen. Ze moest op 't gemeentehuis getuigen. Ze zag daar de twee gevangenen en verklaarde ze duidelijk te herkennen. Ook de kinderen van Blanke werden gehaald en zeiden, dat het de twee mannen waren, die met nog een derde aan den weg hadden gezeten.

De twee schelmen bleven liegen. Er was nooit een derde bij hen geweest, beweerden ze.

Mulder Batens kwam nu vertellen, wat er nog later in den nacht gebeurd was.

— Hoort ge nu, hoe die verkleede vent uw vriend was, zei de burgemeester. Hij wilde u verlossen.

— Die mulder kan liegen zooveel hij wil, maar wij hadden geen kamaraad, hield de spraakzaamste van de twee vol.

En de andere loog even sterk als hij.

De gendarmen zouden nu trachten den gevluchte te ontdekken. Ze hadden in den molen den achtergelaten mantel gehaald en hingen dien aan den muur van het gemeentehuis. Misschien kon iemand het kleedingstuk herkennen. Men weet nooit, hoe men een spoor vindt.

Toen de school uit was, gingen de kinderen ook naar den dievenmantel kijken.

— Dat is de mantel van Roos! riep een meisje van den Boschkant.

— Welke Roos? vroeg de veldwachter, die dit hoorde.

— Roos, die in het bosch woont.

— Roos Sonk, zei een grootere knaap, die ook aan die afgelegen zijde van het dorp woonde.

De veldwachter deelde aan den burgemeester mee, wat hij gehoord had.

— Roos Sonk, zei de burgemeester. Dat is die bedelvrouw.

— Ja, ja, nu weet ik het wel, antwoordde de veldwachter. Ze verkoopt kruid aan den apotheker en bedelt.

— De dieven kunnen wel haar mantel weggehaald hebben.

— Van zoo'n arm mensch!

— Omdat ze een mantel nodig hadden.

— Maar burgemeester, al die oude mantels lijken immers op elkaar.

— Kinderen zien soms scherp. Ik zal eens met de gendarmen spreken en die kunnen Roos Sonk ondervragen.

Een kwartier later vertrokken twee gendarmen naar het bosch. Daar aan een dreef stond een vervallen leemen hut, de woonplaats van Roos Sonk.

De gendarmen klopten en traden binnen. Bij den haard, waarin een houtvuur brandde, zat een man van ongeveer dertig jaar. Roos zelve lag op een leger van mos en was met voddën gedekt.

Ze richtte zich half op en zei:

— Gendarmen... Wat komen zij hier doen, Vijt?

De man bij den haard scheen verschrikt door dit onverwacht bezoek.

— Wat moet ge van moeder hebben? vroeg hij.

— Zijt gij de zoon van Roos Sonk? We hebben u nooit gezien, zei een der gendarmen.

— Ik ben veel jaren weg geweest. Ik heb in Amerika gewoond.

— En sedert wanneer zijt ge terug?

— Een week...

— En niemand weet dat?

— Ik heb geen tijd om uit te gaan, ik moet moeder verplegen. Ze is ziek.

— Roos, waar is uw kapmantel? vroeg de gendarm die het woord deed.

— Aan den nagel nevens den haard. Wat hebt ge van mijn mantel nodig? Wil de burgemeester hem misschien voor een nieuwen verruilen.

— Maar de mantel is er niet, Roos!

— Waar kan hij dan zijn! Vijt hebt ge hem weer ergens anders gehangen?

— O, die oude, rosse mantel! Ik heb hem gisteren aan een armen landlooper gegeven, want ik ga een nieuwen voor u koopen, moeder!

— Dommerik, mijn mantel weggeven, bromde de oude vrouw. Zijt ge uw verstand kwijt.

— Als ge nu toch een nieuwen krijgt!

— En ge zijt zoo arm als een rat van Amerika terug gekeerd! Ge zult den nieuwen mantel zeker betalen met sparappels uit het bosch.

De gendarmen hadden elkaar even aangekeken.

Die onverwacht teruggekeerde zoon van Roos Sonk was een kleine man en had een roode vlek boven het linkeroog.

Roos was kwaad.

— Hoe kan ik uitgaan, als ik genezen ben, zonder mantel! kloeg ze. Gij domme kapoen! Twintig jaar is hij weg geweest, vervolgde ze tot de gendarmen. En nooit iets van zich laten hooren! Arm als een kraai komt hij terug. En nu heeft hij mijn mantel verkocht om drinkgeld te hebben.

Dat fabeltje van weg geven is van eigen niet waar.

— Moeder, zwijg... ik ben geen drinker! beweerde Vijt...

— Ge zijt een brave jongen! In twintig jaar hebt ge nooit gevraagd, of uw moeder eten had. En nu zijt ge zeker van plan hier 't een na 't ander van mijn arm rommeltje te verkoopen... Wat is er nog meer weg buiten mijn mantel?

— Maar niets! Zoo'n spel om dat rosse, ge lapte prul, het is belachelijk.

De gendarmen lieten de twee praten. Zoo wisten ze dadelijk, wat ze van Vijt Sonk moesten denken.

— Welk een landlooper was dat? vroeg nu een der gendarmen.

— O, ik weet het niet. Een sukkelaar die haast geen kleeren aan zijn lijf had.

— En ik heb zeker overvloed van kleeren! riep Roos uit. Heel mijn klerkas dient nu tot deksel.

— Maar wat kan een man met een kapmantel doen? vroeg de gendarm aan Vijt.

— 't Was hem gelijk, wat hij droeg, als het maar tegen de koude beschutte. Had ik geweten dat moeder daarover zoo'n drukte zou maken, ik had het ding aan den nagel laten hangen.

— Ge moet eens meegaan naar het dorp.

— Waarom?

— Dat zult ge daar hooren...

— Is er iets gebeurd? vroeg Roos. Heeft mijn brave jongen al weer iets uitgestoken?

— De burgemeester wil eens met hem spreken.

— 't Is goed; ik zal me gereed maken, zei Vijt.

Hij verliet het kamertje. Maar de gendarmen vertrouwden hem niet. Ze volgden hem en zagen dat de man door de achterdeur wilde verdwijnen. Ze grepen hem vast.

— Ha, ge gaat op de vlucht, sprak een van hen. Is het geweten niet gerust?

— Maar wat wilt ge van mij? vroeg Vijt woedend.

Vlug boeiden de gendarmen hem.

Vijt beweerde dat dit gemeen was. Hij werd meegevoerd door de achterdeur. Roos merkte er niets van.

Vijt wilde uitleg hebben over zijn aanhouding. De gendarmen lieten hem brommen en leidden hem naar het dorp.

De verschijning van den gevangene maakte daar ophef.

Enkelen herkenden Vijt Sonk al hadden ze hem in al die jaren niet gezien. En ze wisten te vertellen dat hij als knaap al niet gedagd had.

De burgemeester luisterde met aandacht naar de mededeelingen van de gendarmen.

— Sonk, gij zijt als vrouw verkleed bij mulder Batens gekomen en ge gaaft er u als een bedelares uit.

— Wat voor onzin vertelt gij nu! riep Vijt brutaal.

— Ja, ja, onzin! Ge wildet bij den mulder stelen. Ge zoudt nu maar best doen alles te bekenen.

— Ik beken niets, want ik heb niets misdaan. De burgemeester toonde hem den mantel.

— Ik heb dien mantel aan een landlooper gegeven, hield Vijt vol. Die vent zal hem gebruikt hebben om zich te vermommen. En nu krijg ik de schuld.

— De zoogenaamde bedelares had een roode vlek boven het linkeroog, net als gij.

— O, dat kan wel zijn! Er loopen er meer met vlekken op het gelaat.

De twee andere gevangenen werden bij Vijt Sonk gebracht. Ze zeiden dat ze nem niet kenden. En Vijt betuigde ook bij hoog en laag, dat hij de twee kerels nooit ontmoet had.

De drie mannen werden opgesloten.

De burgemeester ging eens naar Roos en vroeg of haar zoon den vorigen nacht thuis was geweest.

— Neen, antwoordde de vrouw. Ik weet niet waar hij gezeten heeft. Was hij misschien wild aan het stroopen? En is hij betrapt of verraden?

De burgemeester verhaalde hetgeen er in het molenhuis was gebeurd en hoe men daar den mantel had gevonden. De veldwachter die den burgemeester vergezelde, liet den mantel zien.

— Ja, dat is de mijne! riep Roos uit. Ik ben blij hem terug te hebben. Ha, begint Vijt weer zoo? Berg hem dan maar gauw ergens op, want ik heb al verdriet genoeg van hem gehad. 't Is erg dat een moeder zoo over haar zoon moet spreken.

De burgemeester keerde naar het dorp terug. Roos was teleurgesteld, dat de veldwachter den mantel weer meenam. Maar die diende nu als bewijsstuk en de vrouw zou hem pas later terug krijgen.

Vijt werd weer verhoord. De burgemeester vertelde hem wat zijn moeder gezegd had over zijn afwezigheid in den nacht.

— Ewel ja, ik heb een haasje gestroopt, loog Vijt Sonk weer. Maar in het molenhuis ben ik niet geweest.

In den namiddag moesten Elza Batens en de kinderen van boer Blanke weer op het gemeentehuis komen. Ze herkenden Vijt als den kleinste van de drie mannen, welke aan den weg zaten.

— Hij was het, die ons wilde weg jagen, zei Elza.

En de anderen bevestigden dit.

— Als ge nu naar kinderpraat luistert, kunt ge u alles laten wijs maken, bromde Vijt Sonk tot den burgemeester. Ik herhaal dat ik nooit bij die twee landloopers geweest ben.

Toon, de zoon van boer Blanke, die de drie ka-

maraden eveneens gezien had, kwam dan ook getuigen.

— Ja, hij was er bij en had nog 't gemeenste gezicht, verklaarde Toon.

— Allemaal leugens! beweerde Sonk. Ze hebben me hier op het dorp nooit kunnen verdragen. Daarom ben ik over jaren weggetrokken. En nu spannen ze weer al tegen me samen.

De gendarmen waren dien namiddag ook op ronde geweest. En ze hadden aan den Boschkant een wildstrooper ondervraagd. Ze dachten wel, dat die met Vijt in kennis was. Tegen den avond brachten ze hem bij den burgemeester. Hij kon inlichtingen geven.

De wildstrooper, zekere Van Doore, vertelde dan:

— Gisteravond is Vijt Sonk bij mij gekomen. Ik zat in mijn huis met Piet Douw... We waren vóór Vijt naar Amerika ging, zijn kamaraden. Vijt vroeg nu van ons een dienst. Hij zei dat twee vrienden door mulder Batens opgesloten waren en hij ze daar wilde gaan bevrijden. We moesten hem helpen. We gingen uit vriendschap mee. Maar de mulder schoot zijn geweer af en toen liepen we weg. 't Is het best, de waarheid te zeggen.

— En heeft Vijt u niet verteld, wat hij zelf in het molenhuis gedaan had? wilde de burgemeester weten.

— Neen!

— Toe, als ge de waarheid wilt zeggen, houd dan niets achter!

— Vijt heeft iets geklapt over een mantel.

— Ge zijt niet oprecht...

— Ewel, ik zal dan alles zeggen, wat er van is! Ik heb spijt naar Vijt geluisterd te hebben, maar hij sprak zoo schoon voor onze hulp.

En Van Doore bleek heel goed te weten, dat de drie schelmen den molenaar hadden willen berooven.

Vijt werd voor hem gebracht. Hij scheen ontsteld Van Doore hier te zien. Deze herhaalde zijn verklaring. Toen kreeg Vijt Sonk een vlaag van woede.

— Ewel ja, zei hij, ik heb me als bedelares verkleet en vroeg aan Batens er te mogen overnachten. Maar die verklikker daar deugt ook niet. Hij en Piet Douw wilden met ons een bende vormen om bij de boeren te stelen. Ze heeft eergisterennacht konijnen weggehaald op een hoeve te Weer beek.

— Ge liegt! schoot Van Doore uit.

Maar de burgemeester begreep dat er een goede vangst gedaan was geworden.

Uit het verder verhoor bleek het dat Vijt Sonk naar zijn streek was gekomen, met het plan aan het hoofd van een dievenbende te staan. Hij had de twee schavuiten daarvoor uit Gent meege-

bracht. En Van Doore en Douw zouden ook van de partij zijn.

Maar de eerste tocht mislukte deerlijk, door de oplettendheid van Elza Batens.

Douw werd 's avonds nog aangehouden. En de burgemeester liet den volgenden morgen de vijf deugnieten naar de stad brengen.

Elza Batens moest eenige dagen later met haar vader en boer Blanke naar Gent, om weer te getuigen.

En eenige maanden later herhaalde ze haar verklaringen voor de rechtbank.

Het bleek dat de twee kerels, die aan den molen gevangen waren genomen, al meer in de gevangenis hadden gezeten. En ze moesten er opnieuw heen. Ditmaal met Vijt Sonk, Van Doore en Douw.

Roos kreeg haar versleten mantel terug. Maar ze woonde niet meer in 't bosch. Ze was ziekelijk en de burgemeester had ze in een gesticht geplaatst. Daar had ze een goede verzorging, al was ze er niet dankbaar voor, want ze bromde heele dagen.

Op den molen bleef het voortaan rustig. Toch dacht Elza nog dikwijls aan dien akeligen nacht, vooral wanneer vader laat bleef malen en zij zoo eenzaam in huis zat. O, wat miste ze dan haar goede moeder. Ze was blij, toen broer Gerrit van dienst thuis kwam. Hij hielp vader; die nu

's avonds bij zijn dochttertje kon blijven. Gerrit wilde niet dat zijn vader nachtwerk verrichtte. Hij, de jonge kloeke zoon, kon dat beter.

Na zijn invrijheidssteling vertoonde Vijt Sonk zich niet meer op 't dorp of in het bosch. De menschen hadden er geen spijt over.

Later vernam de burgemeester dat Vijt als vagebond naar een kolonie was gevoerd.

Zoo moest het eindigen met iemand die al in zijn jeugd verwilderde.

EINDE.

DE MOLENS

Vroeger waren er in Vlaanderen veel meer molens dan nu. Men breekt er voortdurend af en maalt met drijfkracht van stoom, gas of electriciteit.

Maar de molens met hun zwaaiendel wieken sieren ons landschap. Vlaanderen zou veel van zijn schoonheid verloren hebben, moesten alle molens verdwenen zijn. We hebben ook zeer oude molens, die er al honderden jaren staan. Vrienden van de molens doen hun best, om er veel te behouden. Ze koopen ze.

Op 12 Augustus 1928 woonden we een feest bij te Knocke-aan-Zee. Het feest van den molen op het gehucht Kalf, die nu ook behouden blijft.

Hij staat op den ouden Graaf Jansdijk, reeds in de middeleeuwen gelegd om Noord-Vlaanderen tegen de zee te beschermen.

Het voetstuk van dien molen is gebouwd met kepers van de Sultan, een schip dat in 1892 voor Knocke verging.

Vroeger stonden er ook veel molens op de wallen onzer steden.

Laat ons hopen dat Vlaanderen nog veel molens mag behouden.